

Stanovisko Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 19.12.1973, sp. zn. Tpjf 54/72, ECLI:CZ:NS:1973:TPJF.54.1972.1

Číslo: 2/1974

Právní věta: Samosoudce vynese v hlavním líčení konaném o přečinu zprošťující rozsudek jen tehdy, když není prokázáno, že se stal skutek, pro který se trestní stíhání vede (§ 226 písm. a/ tr. ř.), jestliže však bylo prokázáno, že se nestal skutek, který je předmětem řízení (§ 172 odst. 1 písm. a/ tr. ř.), samosoudce trestní stíhání zastaví. Trestní stíhání zastaví a nevynese zprošťující rozsudek také ve všech ostatních případech, kdy se důvody zproštění (§ 226 písm. b/ až e/ tr. ř.) a důvody zastavení trestního stíhání (§ 172 odst. 1 písm. b/ až f/ tr. ř.) překrývají. Senát postupuje v takovém případě podle obecných předpisů (§ 223 odst. 1, § 225 odst. 1 a § 226 tr. ř.).

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 19.12.1973

Spisová značka: Tpjf 54/72

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Stanovisko

Hesla: Řízení před samosoudcem, Zastavení trestního stíhání, Zproštění obžaloby

Předpisy: 141/1961 Sb. § 11 odst. 1

§ 172 odst. 1

§ 223 odst. 1

§ 225 odst. 1

§ 226

§ 226 písm. a

§ 290

§ 314a odst. 2

§ 314b odst. 1

§ 314c odst. 1

§ 314d odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Odůvodnění:

Podle § 314d odst. 1 tr. ř. ve znění vyhl. č. 32/1970 Sb. a ve znění novely č. 48/1973 Sb. neučiní-li samosoudce při hlavním líčení konaném o přečinu žádné z rozhodnutí uvedených v § 314c odst. 1 písm. a) až f) tr. ř., rozhodne ve věci rozsudkem. Podle § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř. samosoudce po

obdržení návrhu prokurátora na potrestání trestní stíhání zastaví, jsou-li tu okolnosti uvedené v § 172 odst. 1 tr. ř.

Při obecném způsobu řízení může soud v hlavním líčení zastavit trestní stíhání, jen je-li tu některá z okolností uvedených v § 11 odst. 1 tr. ř., tj. jen z důvodu uvedeného v § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. Objeví-li se teprve v hlavním líčení některý z jiných důvodů zastavení trestního stíhání uvedených v § 172 odst. 1 tr. ř., soud trestní stíhání nezastaví, ale vynese zprošťující rozsudek (srovn. § 223 odst. 1, § 225 odst. 1 a § 226 tr. ř.).

V praxi vznikla otázka, zda v řízení o přečinu samosoudce v hlavním líčení rozhoduje usnesením o zastavení trestního stíhání podle § 314c odst. 1 písm. c) a § 172 odst. 1 tr. ř. i v případech, kdy jinak soud v řízení podle obecných předpisů rozhoduje rozsudkem podle § 225 odst. 1 a § 226 tr. ř. V této otázce zaujaly nejvyšší soudy republik odchylná stanoviska. Trestní kolegium Nejvyššího soudu SSR vyslovalo ve stanovisku čj. Tpj 28/70-XIII ze dne 30. listopadu 1970 názor, že samosoudce vynese v takovém případě vždy zprošťující rozsudek, jestliže nejpozději do prohlášení samosoudce, že dokazování je skončené a že uděluje slovo k závěrečným řečem (§ 216 odst. 1 tr. ř.), nerozhodl některým ze způsobů uvedených v § 314c odst. 1 písm. a) až f) tr. ř. Naproti tomu trestní kolegium Nejvyššího soudu ČSR vyslovalo ve stanovisku čj. Tpj 89/72 ze dne 29. prosince 1972 názor, že samosoudce i v hlavním líčení rozhoduje usnesením ze všech důvodů uvedených v § 314c odst. 1 písm. a) až f) tr. ř. Zprošťujícím rozsudkem rozhoduje pouze tehdy, když není prokázáno, že se stal skutek, pro který se vede trestní stíhání (§ 226 písm. a) tr. ř.), a když současně nemůže být trestní stíhání zastaveno podle § 172 odst. 1 písm. a) tr. ř., tj. proto, že je nepochybné, že se nestal skutek, pro který se trestní stíhání vede. Podle tohoto stanoviska stejně postupuje i senát, pokud rozhoduje o přečinu vzhledem k ustanovení § 314a odst. 2 tr. ř.

Předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR navrhl se souhlasem předsedy Nejvyššího soudu ČSSR (čl. 13 odst. 2 jednacího řádu) trestnímu kolegiu Nejvyššího soudu ČSSR, aby ve věci zaujalo stanovisko k správnému výkladu zákona podle § 28 odst. 2 zák. č. 36/1964 Sb. ve znění vyhl. č. 19/1970 Sb. Předseda Nejvyššího soudu ČSSR si přitom vyžádal vyjádření generálního prokurátora ČSSR, předsedů nejvyšších soudů republik a kateder trestního práva právnické fakulty University Karlovy v Praze a právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě.

Předseda Nejvyššího soudu SSR a katedra trestního práva a kriminalistiky právnické fakulty University Karlovy v Praze zaujaly ve svých písemných vyjádřeních názor, který je shodný s výrokem tohoto stanoviska. Stejný právní názor vyslovili na zasedání trestního kolegia Nejvyššího soudu ČSSR konaném dne 19. prosince 1973 i zástupci předsedy Nejvyššího soudu ČSR a generálního prokurátora ČSSR.

Trestní kolegium Nejvyššího soudu ČSSR zaujalo k uvedené otázce po přihlédnutí k došlým písemným a na zasedání kolegia ústně předneseným vyjádřeními toto stanovisko:

Vzhledem k ustanovení § 290 tr. ř. předpisů o obecném způsobu (formě) rozhodování samosoudce v hlavním líčení. ustanovení § 225 odst. 1 tr. ř. se v řízení před samosoudcem užije jen potud, pokud zvláštní ustanovení o řízení před samosoudcem nestanoví něco jiného. Způsob rozhodování samosoudce v hlavním líčení upravuje ustanovení § 314d odst. 1 tr. ř., a to odchylně od ustanovení § 225 odst. 1 tr. ř. potud, že samosoudce rozhoduje v hlavním líčení usnesením o zastavení trestního stíhání nejen z důvodu uvedeného v § 172 odst. 1 písm. d) tr. ř. (tj. je-li trestní stíhání nepřipustné podle § 11 odst. 1 tr. ř.), ale též ze všech ostatních důvodů uvedených v § 172 odst. 1 písm. a), b), c), e), f) tr. ř. Ze srovnání důvodů zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. a) až c), e) a f) tr. ř. s důvody zproštění podle § 226 písm. a) až e) tr. ř. vyplývá, že kromě důvodu uvedeného v § 172 odst. 1 písm. a) a § 226 písm. a) tr. ř. se tyto důvody překrývají (jsou totožné). Samosoudce nemůže proto v hlavním líčení konaném o přečinu vynést zprošťující rozsudek podle § 226 písm. b) až e) tr. ř.,

ale musí trestní stíhání zastavit podle § 172 odst. 1 písm. b), c), e) nebo f), § 314c odst. 1 písm. c) a § 314d odst. 1 tr. ř. Rozhodnout rozsudkem o zproštění obviněného podle § 226 písm. a) tr. ř. pak může jen potud, pokud se tento zprošťující důvod nepřekrývá s důvodem zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 písm. a) tr. ř., tj. jen jestliže pouze nebude prokázáno, že se stal skutek, pro který se trestní stíhání vede. Jestliže však bude nepochybné, že se tento skutek nestal (§ 172 odst. 1 písm. a) tr. ř.), musí samosoudce trestní stíhání zastavit.

Ze znění ustanovení § 314d odst. 1 tr. ř. („Neučiní-li samosoudce...“) nelze dovozovat, že samosoudce má na výběr, zda v uvedených případech rozhodne v hlavním líčení usnesením nebo rozsudkem. Toto znění vylučuje rozhodnout rozsudkem nejen v případech uvedených v § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř., ale i v případech uvedených pod dalšími písmeny tohoto ustanovení, kde nejsou žádné pochybnosti o tom, že se ani v hlavním líčení nemůže rozhodovat rozsudkem (např. při postoupení věci nebo přerušení trestního stíhání atd.). Ze stejného znění zákona však nelze vyvozovat různé důsledky pro různé případy jím upravené. Je tedy nutné vykládat ustanovení § 314d odst. 1 tr. ř. tak, že vylučuje rozhodovat v hlavním líčení rozsudkem i v těch případech, kde přichází v úvahu zastavení trestního stíhání podle § 172 odst. 1 a § 314c odst. 1 písm. c) tr. ř. Rozlišovat odchylný způsob rozhodování podle různých stadií hlavního líčení, nemá v zákoně žádnou oporu.

Z uvedeného vyplývá tento závěr:

Samosoudce vynese v hlavním líčení konaném o přečinu zprošťující rozsudek jen tehdy, když pouze není prokázáno, že se stal skutek, pro který se trestní stíhání vede (§ 226 písm. a/ tr. ř.). Jestliže však bylo prokázáno, že se nestal skutek, který je předmětem řízení (§ 172 odst. 1 písm. a/ tr. ř.), samosoudce trestní stíhání zastaví. Trestní stíhání zastaví a nevynese zprošťující rozsudek také ve všech ostatních případech, kdy se důvody zproštění (§ 226 písm. b/ až e/ tr. ř.) a důvody zastavení trestního stíhání (§ 172 odst. 1 písm. b/ až f/ tr. ř.) překrývají.

Další spornou otázkou je, zda ustanovení § 314d odst. 1 tr. ř. platí i tehdy, když vzhledem k ustanovení § 314a odst. 2 tr. ř. koná řízení o přečinu senát. K této otázce zaujalo trestní kolegium Nejvyššího soudu ČR ve zmíněném stanovisku názor, že pro rozhodování senátu o přečinu v hlavním líčení platí stejné zásady, jako pro rozhodování samosoudce. Výjimka v řízení o přečinu uvedená v ustanovení § 314a odst. 2 tr. ř. se dotýká jen změny příslušnosti mezi samosoudcem a senátem; senát tu koná řízení a rozhoduje o přečinu namísto samosoudce.

Tento názor není v souladu se zákonem. Předmětem úpravy zvláštního způsobu řízení podle oddílu čtvrtého hlavy devatenácté tr. ř. (§ 314a až § 314d) je řízení před samosoudcem bez ohledu na to, zda samosoudce koná řízení o přečinu nebo o trestném činu uvedeném v § 314a odst. 1 tr. ř. (i když ne všechna ustanovení tohoto oddílu se vztahují i na řízení o trestném činu); předmětem této zvláštní úpravy tedy není řízení o přečinu bez ohledu na to, kdo řízení o přečinu koná. Tato zvláštní ustanovení se tedy zásadně použijí jen na řízení, které koná samosoudce a neplatí automaticky též na řízení před senátem, i když jde o řízení o přečinu. Na řízení o přečinu před senátem se tato ustanovení použijí jen tehdy, jestliže je to nutné vzhledem ke znění zákona nebo vzhledem k povaze věci (zejména se zřetelem k odchytkám, které platí pro řízení o přečinu ve stadiu, které předchází řízení před soudem). Tak např. ustanovení § 314d odst. 1 tr. ř. se zřetelem ke svému znění i se zřetelem k povaze věci platí i pro řízení o přečinu, které koná senát. Jinak se však na řízení o přečinu, které koná senát, použije zásadně obecných předpisů (§ 290 tr. ř.). Vzhledem k systematickému zařazení ustanovení § 314d odst. 1 tr. ř., vzhledem ke vztahu ustanovení o zvláštních způsobech řízení a ustanovení o obecném způsobu řízení i vzhledem k dikci zákona není tedy odůvodněn názor, že toto ustanovení platí i pro senát, pokud koná řízení o přečinu. Senát postupuje v takovém případě podle obecných předpisů (§ 223 odst. 1, § 225 odst. 1 a § 226 tr. ř.).